

"Todos los seres humanos nacen libres e iguales en dignidad y derechos (...)" Art. 1 de la Declaración Universal de los DD HH
"Tots els éssers humans naixen lliures i iguals en dignitat i drets (...)" Art. 1 de la Declaració Universal dels DD HH

Queixa 2203408	Queja 2203408
Queixa d'ofici núm. 17/2022	Queja de oficio núm. 17/2022
Matèria Serveis socials	Materia Servicios sociales
Assumpte Renda Valenciana d'Inclusió. Denegacions perquè s'està treballant en el moment d'emetre la resolució.	Asunto Renta Valenciana de Inclusión. Denegaciones por estar trabajando en el momento de emitir la resolución.
Actuació Resolució d'inici d'investigació	Actuación Resolución de inicio de investigación
Organisme Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives	Organismo Conselleria de Igualdad y Políticas Inclusivas

La regulació de la renda valenciana d'inclusió està establida en la Llei 19/2017, de 20 de desembre, de la Generalitat, amb les modificacions operades després de la seua inicial aprovació, i pel Decret 60/2018, d'11 de maig, del Consell, pel qual s'aprova el Reglament de desenvolupament de la llei citada. Posteriorment, l'aprovació del Reial decret llei 20/2020, de 29 de maig, pel qual s'estableix l'ingrés mínim vital, va provocar la modificació de la llei autonòmica de renda valenciana d'inclusió a través del Decret llei 7/2020, del Consell, de 26 de juny.

Des de l'entrada en vigor de la citada Llei 19/2017, aquesta institució està rebent queixes de nombroses persones que havien sol·licitat aquesta prestació econòmica i que complien tots els requisits per a la seua concessió però que, no obstant això, els era denegada perquè, en el moment de la resolució, emesa fora del termini màxim previst, la persona interessada es trobava empleada.

El Síndic de Greuges ha manifestat reiteradament les seues objeccions a les resolucions aprovades per la Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives en aquest sentit. Com a trets distintius i rellevants per a aquesta queixa d'ofici destaquem les següents qüestions sobre la regulació de la renda valenciana d'inclusió:

- Ens trobem davant un dret subjectiu que abasta tant una prestació econòmica com un procés d'inclusió social (art. 1 de la Llei 19/2017, de la Generalitat).
- Atés que el seu objectiu és atendre famílies i persones en una situació actual de vulnerabilitat, els terminis de resolució es fixen en un màxim de sis mesos, un termini que no hauria d'ultrapassar-se sinó que caldria intentar reduir-lo (arts. 31 i 33).
- Exhaustiu el termini sense aprovar-se la resolució corresponent, s'entendrà estimada la sol·licitud per silenci administratiu (art. 33).
- Els efectes econòmics de la prestació de renda valenciana d'inclusió es produiran a partir del dia primer del mes següent a la data de sol·licitud (art. 34 de la llei citada).
- El dret a la renda valenciana d'inclusió es podrà suspendre durant un període màxim de dotze mesos (art. 40).
- És possible el reintegrament de pagaments indeguts (art. 35).

La regulación de la renta valenciana de inclusión viene establecida por la Ley 19/2017, de 20 de diciembre, de la Generalitat, con las modificaciones operadas tras su inicial aprobación, y por el Decreto 60/2018, de 11 de mayo, del Consell, por el que se aprueba el Reglamento de desarrollo de la citada Ley. Posteriormente, la aprobación del Real Decreto Ley 20/2020, de 29 de mayo, por el que se establece el ingreso mínimo vital, provocó la modificación de la ley autonómica de renta valenciana de inclusión a través del Decreto Ley 7/2020, del Consell, de 26 de junio.

Desde la entrada en vigor de la citada Ley 19/2017, esta institución está recibiendo quejas de numerosas personas que habían solicitado dicha prestación económica cumpliendo todos los requisitos para su concesión pero que, sin embargo, les era denegada pues en el momento de la resolución, emitida fuera del plazo máximo previsto, la persona interesada se encontraba empleada.

El Síndic de Greuges ha manifestado reiteradamente sus reparos a las resoluciones aprobadas por la Conselleria de Igualdad y Políticas Inclusivas en dicho sentido. Como rasgos distintivos y relevantes para esta queja de oficio, destacamos las siguientes cuestiones sobre la regulación de la renta valenciana de inclusión:

- Nos encontramos ante un derecho subjetivo que abarca tanto a una prestación económica como a un proceso de inclusión social (art. 1 de la Ley 19/2017, de la Generalitat).
- Dado que su objetivo es atender a familias y personas en una situación actual de vulnerabilidad, los plazos de resolución se fijan en un máximo de seis meses, plazo que no debería sobrepasarse sino intentar reducirse (arts. 31 y 33).
- Agotado el plazo sin aprobarse la resolución correspondiente, se entenderá estimada la solicitud por silencio administrativo (art. 33).
- Los efectos económicos de la prestación de renta valenciana de inclusión se producirán a partir del día primero del mes siguiente a la fecha de solicitud (art. 34 de la citada ley).
- El derecho a la renta valenciana de inclusión se podrá suspender por un período máximo de doce meses (art. 40).
- Cabe el reintegro de pagos indebidos (art. 35).

Ni la Llei ni el Decret que la desenvolupa fan cap referència a la denegació de l'ajuda quan en el moment de la seua resolució la persona interessada es trobe percebent ingressos si durant els mesos anteriors, des que es va realitzar la sol·licitud, no es disposava d'ingressos.

Amb aquesta denegació la Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives ignora el dret que a la RVI tenia la persona interessada durant els mesos en què no percebia cap ingrés, i que si la Conselleria haguera resolt dins del termini fixat màxim de 6 mesos la persona sol·licitant hauria percebut l'ajuda, per la qual cosa s'ignora la precarietat i vulnerabilitat suportada.

Les múltiples i similars situacions que hem detectat i el convenciment de trobar-nos davant una evident injustícia motiven aquesta queixa d'ofici, especialment davant les respostes que estem rebent de la Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives.

En la queixa 2003822 l'interessat havia sol·licitat l'ajuda de renda valenciana d'inclusió el 02/04/2019. La Conselleria li va denegar aquesta ajuda per resolució de 19/11/2020, transcorreguts ja 19 mesos, perquè se li havia assignat una ajuda extraordinària COVID-19 de 426 euros/mes pel SEPE des del 5 de maig fins al 4 de novembre de 2020, una ajuda que ni tan sols rebia en el moment d'aprovar-se la resolució denegatòria, i que impedia que percebera la RVI des del maig de 2019 fins al maig de 2020, uns mesos durant els quals no havia percebut cap ingrés.

Quan qüestionem la denegació de l'ajuda durant els 12 mesos en què sí que complia els requisits, la Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives ens informa que la prestació estatal rebuda és incompatible amb la percepció de la prestació de renda valenciana (sense fer referència als mesos previs) i quan li preguntem sobre si li constava que, de nou, des del 4 de novembre de 2020 el ciutadà no percebia cap ingrés ens contesta que no li consta que l'interessat haja presentat nova sol·licitud de renda valenciana i li recorda que pot sol·licitar de nou l'ajuda si considera que les seues circumstàncies s'han modificat.

Aquesta institució creu que l'interessat tenia dret a percebre la RVI des del mes següent de la seua sol·licitud i fins que va començar a cobrar l'ajuda estatal temporal. Havia d'haver-se produït una resolució favorable dins de termini, una suspensió de la RVI durant els 6 mesos que percep l'ajuda estatal, i reprendre's el pagament una vegada finalitzada l'ajuda estatal perquè era d'una duració inferior als 12 mesos. A més, la falta de resolució dins de termini hauria d'haver determinat l'estimació de la sol·licitud per aplicació del silenci administratiu positiu.

En la queixa 2103339 la interessada va sol·licitar la RVI el 10/10/2018, es va enregistrar en l'aplicació informàtica el 24/04/2019 i l'Ajuntament va remetre el 15/11/2019 a la Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives un informe proposat aprovatori. No obstant això, la Conselleria li va retornar la proposta perquè la interessada estava donada d'alta laboral quan s'emetia la resolució de l'ajuda. L'Ajuntament va haver de canviar el sentit de la proposta a denegatòria, que va remetre el 18/01/2021 a la Conselleria. Aquesta va resoldre, en sentit negatiu, el 15/12/2021,

Ni la Ley ni el Decreto que la desarrolla hacen referencia alguna a la denegación de la ayuda cuando en el momento de su resolución la persona interesada se encuentre percibiendo ingresos si durante los meses anteriores, desde que se realizó la solicitud, no se disponía de ingresos.

Con esta denegación la Conselleria de Igualdad y Políticas Inclusivas ignora el derecho que a la RVI tenía la persona interesada durante los meses en los que no percibía ingreso alguno y que, si la Conselleria hubiera resuelto en el plazo fijado máximo de 6 meses, la persona solicitante hubiera percibido la ayuda, por lo que se ignora la precariedad y vulnerabilidad soportada.

Las múltiples y similares situaciones que hemos detectado y el convencimiento de encontrarnos ante una evidente injusticia motivan esta queja de oficio, especialmente ante las respuestas que estamos recibiendo de la Conselleria de Igualdad y Políticas Inclusivas.

En la queja 2003822 el interesado había solicitado la ayuda de renta valenciana de inclusión el 02/04/2019. La Conselleria le denegó dicha ayuda por resolución de 19/11/2020, transcurridos ya 19 meses, pues se le había asignado una ayuda extraordinaria COVID-19 de 426 euros/mes por el SEPE desde el 5 de mayo al 4 de noviembre de 2020, ayuda que ni siquiera recibía en el momento de aprobarse la resolución denegatoria, y que impedía que percibiese la RVI desde mayo de 2019 hasta mayo de 2020, meses durante los que no había percibido ingreso alguno.

Quando cuestionamos la denegación de la ayuda durante los 12 meses en los que sí cumplía los requisitos, la Conselleria de Igualdad y Políticas Inclusivas nos informa de que la prestación estatal recibida es incompatible con la percepción de la prestación de renta valenciana (no haciendo referencia a los meses previos) y cuando le preguntamos sobre si le constaba que, de nuevo, desde el 4 de noviembre de 2020 el ciudadano no percibía ingreso alguno nos contesta indicando que no le consta que el interesado haya presentado nueva solicitud de renta valenciana, recordándole que puede solicitar de nuevo la ayuda si estima que sus circunstancias se han modificado.

Esta institución estima que el interesado tenía derecho a percibir la RVI desde el mes siguiente de su solicitud y hasta que empezó a cobrar la ayuda estatal temporal. Debía haberse producido una resolución favorable en plazo, una suspensión de la RVI durante los 6 meses que percibe la ayuda estatal, y reanudarse el pago una vez finalizada la ayuda estatal pues era de una duración inferior a los 12 meses. Además, la falta de resolución en plazo debería haber determinado la estimación de la solicitud por aplicación del silencio administrativo positivo.

En la queja 2103339, la interesada solicitó la RVI el 10/10/2018, se grabó en el aplicativo informático el 24/04/2019 y el Ayuntamiento remitió el 15/11/2019 a la Conselleria de Igualdad y Políticas Inclusivas un informe propuesto aprobatorio. Sin embargo, la Conselleria le devolvió la propuesta pues la interesada estaba dada de alta laboral cuando iba a resolverse la ayuda. El Ayuntamiento hubo de cambiar el sentido de la propuesta a denegatoria que remitió el 18/01/2021 a la Conselleria. Esta resolvió, en sentido negativo, el 15/12/2021, transcurridos 26 meses

transcorreguts 26 mesos des de la sol·licitud d'ajuda. S'ignora, una vegada més, el silenci positiu previst i s'ignoren els drets de la interessada mentre no va estar treballant després de la sol·licitud de l'ajuda.

Altres vegades, com ara en la queixa 2103424, pot resultar més sorprenent quan és l'Administració mateix la qual ofereix un contracte que "trenca" amb la possibilitat de percebre la RVI. L'interessat va sol·licitar l'ajuda a l'octubre de 2019 perquè no percebia cap ingrés. Un any més tard, el seu ajuntament li facilita un contracte laboral de sis mesos, des de l'octubre de 2020 fins al març de 2021. A l'abril de 2021, acabat de finalitzar el contracte, comuniquen que li deneguen l'ajuda perquè està treballant, sense fer cap esment dels possibles endarreriments deguts (d'octubre de 2019 a octubre de 2020) ni de l'eficàcia del silenci administratiu positiu, ni d'una hipotètica concessió de l'ajuda amb suspensió durant sis mesos i represa posterior.

Les respostes de la Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives ens plantegen constants interrogants en cadascuna d'aquestes situacions. En la queixa 2201255 l'interessat va sol·licitar l'ajuda de renda valenciana d'inclusió el 09/10/2020, i el 16/12/2021, una vegada més, se li denegava perquè estava treballant en aquelles dates. Com a justificació d'aquesta decisió la Conselleria afirmava en el seu informe que "la renda valenciana d'inclusió és una prestació periòdica i de duració indefinida i que les resolucions de la renda valenciana d'inclusió en qualsevol de les seues modalitats té una vigència de tres anys des de la data de la seua resolució (...)".

Aquesta explicació no dona resposta a la qüestió plantejada. Es limita a reproduir la definició de RVI. La Conselleria no aconsegueix justificar normativament la interpretació que realitza ni la seua actuació. Des d'aquesta institució indiquem a la Conselleria que si

"hubiera resuelto este expediente de RVI dentro del plazo máximo asignado hubiera tenido que resolver favorablemente. Sólo la circunstancia de resolver la ayuda transcurridos 14 meses conllevó que el ciudadano se encontrara trabajando en ese momento. Sin duda, este proceder de la Conselleria no es sólo contrario al sentir y a la voluntad de la Ley 19/2017, de 20 de diciembre, de renta valenciana de inclusión, sino que desincentiva la búsqueda de empleo una vez solicitada la ayuda".

L'Administració no pot ignorar el període de temps en el qual aquesta família ha patit especialment, mesos en què ha deixat de pagar factures o ha contraït préstecs que ha de resoldre posteriorment. A més, com indicàvem, ens preocupa l'efecte desmotivador en la consecució d'ocupació per part de sol·licitants d'aquesta ajuda, especialment quan intueixen que la resolució de concessió pot estar pròxima.

Davant la reiteració de queixes similars a les descrites, hem considerat oportú obrir una queixa d'ofici, d'acord amb el que hi ha disposat en els articles 22 i 23 de la Llei 2/2021, de 26 de març, de la Generalitat, del Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana, dirigida a la Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives perquè considerem que la seua actuació en fets com els descrits pot vulnerar els drets de les persones afectades.

Per tant, sol·licitem a aquesta Conselleria que ens remeta, en el termini màxim d'un mes, un informe en què done resposta a les qüestions següents i aporte aquelles informacions que considere pertinents:

desde la solicitud de ayuda. Se ignora, una vez más, el silencio positivo previsto y se ignoran los derechos de la interesada mientras no estuvo trabajando tras la solicitud de la ayuda.

En otras ocasiones, como en la queja 2103424, puede resultar más sorprendente cuando es la propia administración la que ofrece un contrato que "rompe" con la posibilidad de percibir la RVI. El interesado solicitó la ayuda en octubre de 2019 pues no percibía ingreso alguno. Un año más tarde, su ayuntamiento le facilita un contrato laboral por seis meses, de octubre de 2020 a marzo de 2021. En abril de 2021, recién finalizado el contrato, comunican que le deniegan la ayuda por encontrarse trabajando, sin mención alguno a los posibles atrasos debidos (de octubre de 2019 a octubre de 2020) ni a la eficacia del silencio administrativo positivo, ni a una hipotética concesión de la ayuda con suspensión por seis meses y reanudación posterior.

Las respuestas de la Conselleria de Igualdad y Políticas Inclusivas nos plantean constantes interrogantes en cada una de estas situaciones. En la queja 2201255, el interesado solicitó la ayuda de renta valenciana de inclusión el 09/10/2020, y el 16/12/2021, una vez más, se le denegaba por encontrarse trabajando en esas fechas. Como justificación de dicha decisión la Conselleria afirmaba en su informe que "la renta valenciana de inclusión es una prestación periódica y de duración indefinida y que las resoluciones de la renta valenciana de inclusión en cualquiera de sus modalidades, tiene una vigencia de tres años desde la fecha de su resolución (...)".

Esta explicación no da respuesta a la cuestión planteada. Se limita a reproducir la definición de RVI. La Conselleria no logra justificar normativamente la interpretación que realiza ni su actuación. Desde esta institución le indicamos a la Conselleria que si

La administración no puede ignorar el período de tiempo en el que dicha familia ha sufrido especialmente, meses en los que ha dejado de pagar facturas o ha contraído préstamos que ha de resolver posteriormente. Además, como indicábamos, nos preocupa el efecto desmotivador en la consecución de empleo por parte de solicitantes de esta ayuda, en especial cuando intuyen que la resolución de concesión puede estar pròxima.

Ante la reiteración de quejas similares a las descritas, hemos estimado oportuno la apertura de una queja de oficio, a tenor de lo dispuesto en los artículos 22 y 23 de la Ley 2/2021, de 26 de marzo, de la Generalitat, del Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana, dirigida a la Conselleria de Igualdad y Políticas Inclusivas al considerar que su actuación en hechos como los descritos puede vulnerar los derechos de las personas afectadas.

Por tanto, solicitamos a dicha Conselleria que nos remita, en el plazo máximo de un mes, un informe dando respuesta a las siguientes cuestiones, además de aportar aquellas informaciones que estime pertinentes:

- Quin apartat legislatiu determina que les sol·licituds de RVI realitzades quan la persona interessada compleix tots els requisits per a ser beneficiària siguen denegades, més de sis mesos després, quan en el moment de la resolució la persona es troba treballant?
  - Sospesa la Conselleria que amb aquestes resolucions està negant una ajuda a la qual tenia dret la persona sol·licitant?
  - Comprén que si la Conselleria haguera resolt en el termini fixat legislativament aquesta persona haguera percebut l'ajuda sol·licitada?
  - Considera que amb la seua actuació respecta el silenci administratiu positiu declarat en la llei en aquests casos?
  - Per què no compleix el mandat legal i aprova resolucions favorables amb una suspensió posterior, i la seua reactivació quan escaiga?
- ¿Qué apartado legislativo determina que las solicitudes de RVI realizadas cuando la persona interesada cumple todos los requisitos para ser beneficiaria sean denegadas, más de seis meses después, cuando en el momento de la resolución la persona se encuentra trabajando?
  - ¿Sopesa la Conselleria que con dichas resoluciones está negando una ayuda a la que tenía derecho la persona solicitante?
  - ¿Comprende que si la Conselleria hubiera resuelto en el plazo fijado legislativamente dicha persona hubiera percibido la ayuda solicitada?
  - ¿Estima que con su actuación respeta el silencio administrativo positivo declarado en la ley en estos casos?
  - ¿Por qué no cumple el mandato legal y aprueba resoluciones favorables con una suspensión posterior, y su reactivación cuando sea el caso?

El termini d'un mes concedit per a l'emissió de l'informe sol·licitat podrà ser ampliat un altre mes pel Síndic de Greuges, amb caràcter excepcional i a instàncies d'aqueixa Administració, «quan concórreguen circumstàncies justificades que així ho aconsellen en un determinat supòsit» (article 31 de la Llei 2/2021, de 26 de març, del Síndic de Greuges). En tot cas, aquesta ampliació s'haurà de sol·licitar abans que finalitze el termini inicialment concedit, i el Síndic resoldrà el que resulte procedent.

Si l'informe requerit no s'emeta dins del termini concedit, es prosseguirà amb la investigació i, conformement a l'art. 39.1.a de la Llei 2/2021, del Síndic, es considerarà que existeix falta de col·laboració i, amb independència que es puga adoptar qualsevol de les mesures establides en l'apartat 3 d'aquest mateix precepte, es farà constar aquesta circumstància en la resolució final com a incompliment del seu deure de col·laboració (art. 39.4).

El plazo de un mes concedido para la emisión del citado informe podrá ser ampliado por un mes más por el Síndic de Greuges, con carácter excepcional y a instancia de esa Administración, «cuando concurren circunstancias justificadas que así lo aconsejen en un determinado supuesto» (artículo 31 de la Ley 2/2021, de 26 de marzo, del Síndic de Greuges). En todo caso, esta ampliación deberá solicitarse antes de que finalice el plazo inicialmente concedido, y el Síndic resolverá lo que resulte procedente.

Si el informe requerido no se emite dentro del plazo concedido, se proseguirá con la investigación y, conforme al art. 39.1.a de la Ley 2/2021, del Síndic, se considerará que existe falta de colaboración y, con independencia de que se pueda adoptar cualquiera de las medidas establecidas en el apartado 3 de este mismo precepto, se hará constar dicha circunstancia en la resolución final como incumplimiento de su deber de colaboración (art. 39.4).]

Àngel Luna González
Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana